

سوداګرۍ

د سوداګرۍ او صنایعو وزارت اقتصادي، تولنيزه، علمي او فرهنگي دري میاشتني خپروونه
۱۳۹۲ لومړی ګنه (حمل، ثور، جوزا) دوهم کال

د افغانستان د نويو مارکيټونو پراختيائي
پروژه پرانستل شوه

پارک های صنعتی و نقش ان در انکشاف صنعت

تجارت محاط به خشكه افغانستان واهمیت
بندر چا بهار

Vision.

"A socially responsible market economy in Afghanistan, in which sustainable and equitable growth is private sector led and leads to increased employment, higher living standards and the reduction of poverty, in which competition operates for the benefit of all."

Mission.

"To encourage growth through the development of appropriate policies and regulations, and the facilitation of private sector production and trade."

دیدگاه وزارت تجارت.

" یک اقتصاد بازار که از نظر اجتماعی مسؤول بوده و در آن رشد پایدار و متوازن اقتصادی توسط سکتور خصوصی رهبری گردیده و باعث افزایش زمینه اشتغال، بهبود و ارتقاء سطح زندگی مردم و کاهش فقر در کشور گردد، و رقابت در بازار به نفع همه گان باشد"

ماموریت وزارت تجارت.

" ماموریت وزارت تجارت و صنایع تشویق رشد از طریق ایجاد مقررات و پالیسی های مناسب و تسهیل تولیدات و تجارت سکتور خصوصی، میباشد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

په دې گنه کې يې لوی

۱ ..... سرقاله

- ۲ ..... د افغانستان د نویو مارکیټونو پراختیایی پروژه پرانستل شوه
- ۳ ..... هرات ولایت ته د جلالتماب دوکتور انوار الحق احدي سفر
- ۴ ..... هندوستان اولين کشور که تعرفه گمرکي را برای صادرکنندگان افغان معاف کرده است
- ۵ ..... افغانستان به تر دوه زره ديارلسم کال تريپايد سوداگری نړيوال سازمان غريتوب ترلاسه کري
- ۶ ..... د سوداگری نړيوال سازمان لنده پېژندنه
- ۷ ..... تجارت محاط به خشکه افغانستان و اهميت بندر چابهار
- ۸ ..... تحليل از روز جهاني مالکيت فكري
- ۹ ..... په اسلام کي د احتکار ممانعت
- ۱۰ ..... پارک های صنعتی و نقش ان در اکشاف صنعت
- ۱۱ ..... هنر او ادب
- ۱۲ ..... د مارچ ۱۵ د مستهلکينو نړيواله ورخ ولماخل شوه
- ۱۳ ..... چرا حفظ مستهلکين یک امر ضروري می باشد
- ۱۴ ..... په غزنی کي د ټئينو ولايتونو لاسي صنایع او تاریخي اثار ننداړي ته وړاندۍ شول
- ۱۵ ..... نگاه مختصر به تاریخ تجارت در افغانستان
- ۱۶ ..... صنایع دستی زنان کندز شهرت جهانی یافته است
- ۱۷ ..... د سوداگری د قانون عمومي احکام

د افغانستان د سوداگری او صنایعو وزارت

صاحب امتیاز: وزارت تجارت و صنایع

مدیر مسؤول: حمید الله عظيمي

هئیت تحریر: خارنوال نصیر احمد راځبل، سیاوهون صادق

گرافیک و دیزاین: غلام مصطفی "حمیدي"

برپتالیک: moci.pr@gmail.com

ویب پاڼه: www.moci.gov.af

د اړیکي شمېره: ۰۷۵۴۰۲۹۸۲۹

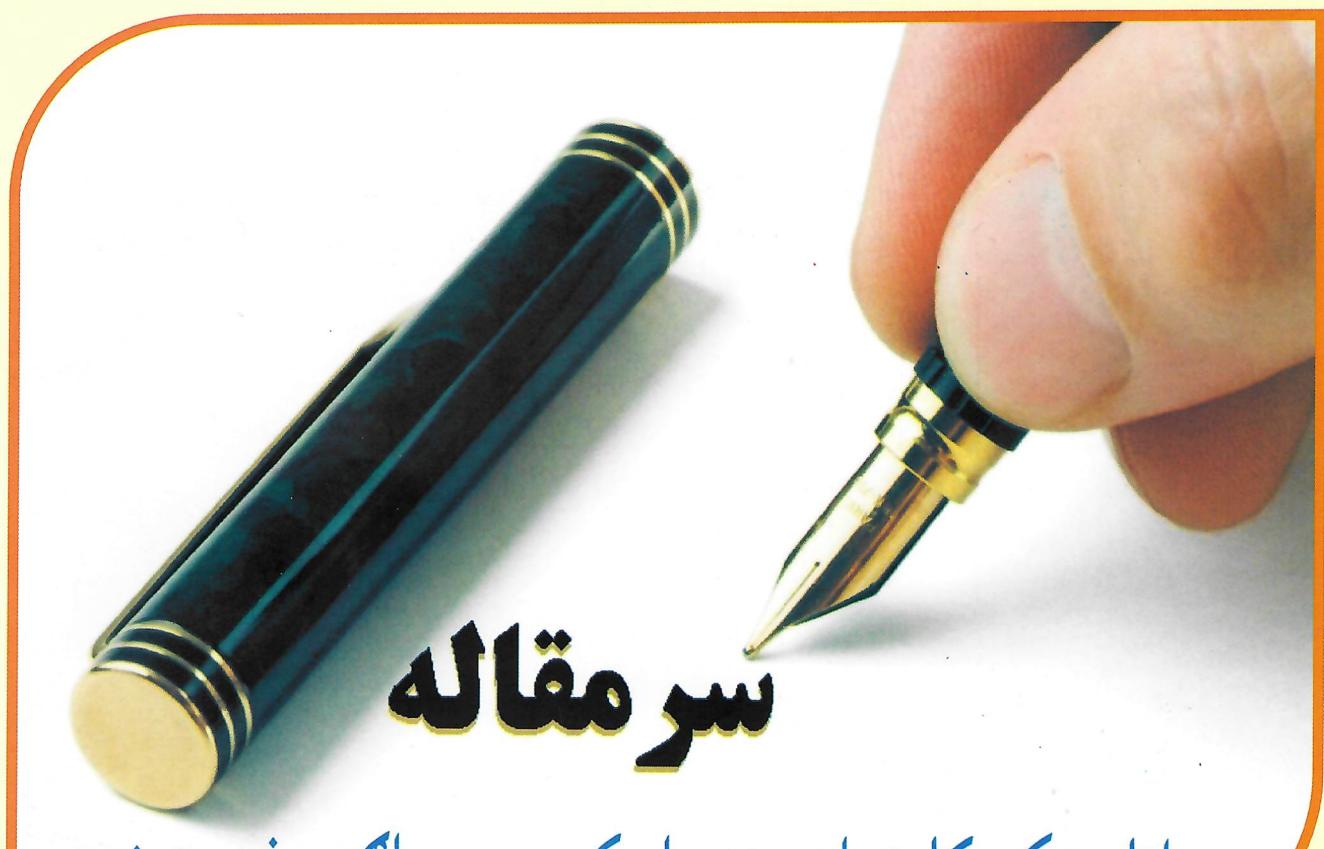
پست بکس: ۱۰۰۴

آدرس: د سوداگری او صنایعو وزارت - د
دارالامان سرک، دريمه کارته / کابل افغانستان

مجله (سوداگری) که اړگان نشراتي وزارت تجارت و صنایع افغانستان میباشد قدم است در راستائی دسترسی مردم به اطلاعات و تهادیته شدن مفهوم واقعی دموکراسی.

لذا از شما نویسنده ګان، فرهنگیان، صاحب نظران و اندیشمندان خواهشمندیم تا با ارسال مطلب علمي، ادبی، اجتماعی و ذوقی خویش در غنامند سازی محتواي نشراتي مجله ما را همکاري نموده افتخار بخشید.

سوداگری مجله یوازي د خپلی سرمقالي ننګه
کوي نور لیکنی په لیکوال پوری اړه لري

سر مقاله

راتلونکي کلونه او په هپواد کې د سوداګرۍ فرصتونه

په افغانستان کي اوسمهال په اطمینان سره د سوداګرۍ پېږي اسانتیاوی شتون لري، دغه هپواد د سوق الجيши موقعیت له پلوه د منځنۍ اسیا د انرژي لرونکو غني هپوادونو او د سویلې اسیا د ساحلي بنارونو په منځ کي پروت دی.

افغانستان د خپل جغرافيويي موقعیت له کبله په دی قادر دی، چي تر پېړيو پوري د مرکزي اسیا د هپوادونو د نېټلونکي نقطي په توګه مهم رول ولوبي او دمگري چي نړۍ د ګلوبالايژيشن یا نړۍ وال کېډو په حال کي ده د افغانستان ستراتېزیک موقعیت دغه هپواد ته یو بل امتیاز ور په برخه کوي، په دی مانا چي په راتلونکو ۱۰ یا ۱۵ کلونو کي به د سيمې او نړۍ د سوداګریزو فعالیتونو د مرکز په توګه پرمختګ وکري.

زیاتره په هغو هپوادونو کي چي اقتصادي دېټلون په حال کي وي او دولت یې هم نوي وي، سوداګرۍ له ننګونو سره مخ وي، د افغانستان د سوداګرۍ وزارت هڅه کوي ترڅو په افغانستان کي پر ټولنیز مسولیت ولار اقتصاد، چي په کي یو پایدار او مساویانه پرمختګ د خصوصي سکتور لخوا رهبری شي او دغه راز په پراخه کچه خلکو ته د کار کولو او په لور معیار د ژوند زمينه برابره او په بازار کي د تولو په ګته سالمه سیالي رامنځته کړي.

په داسي حال کي چي یو شمېر سوداګر په ۲۰۱۴ کال د بھرنیو ټولو اندېښمن کړي، خو د راپورونو له مخي تر او سه نېږدي سلو تنو پانګه والو د هغو اسانтиاو پر بنست چي په ۲۰۱۳ او ۲۰۱۴ ټلونو کي د پانګوالو لپاره په پام کي نیول شوي دي د پانګونی لپاره جوازونه اخستي دي.

افغان حکومت د پانګه اچونی د هڅولو لپاره بھرنیو او کورنیو پانګه اچوونکو ته په یوه تاکلی موده کي خاص امتیازونه په پام کي نیولي دي.

د راپورونو له مخي حکومت پر هغې پالیسی کار کوي چي له مخي به یې له هغو کمپنیو څخه چي په راتلونکو دوو ټلونو کي به په افغانستان کي پانګونه وکړي، د لسو ټلونو لپاره لړه مالیه اخستل کېږي او د دې تر څنګ به ځینې نور امتیازونه، د بېلګې په توګه وریا ځمکه به هم ورکړل شي.

د دې ټولو سره د افغانستان د سوداګری وزارت چارواکي د افغان سوداګرو د ګنو ستونزو د حل او لا زیاتو اسانтиاوو برابرولو په موخه هڅه کوي چي د روان مېلادی کال تر پایه د سوداګری د نړۍ وال سازمان بشپړ غږیتوب تر لاسه کري.

چارواکي وايي د سوداګری په نړۍ وال سازمان کي بشپړ غږیتوب افغانستان ته د سوداګری په برخه کي د پام ور اسانтиاوي برابروي.

افغانستان اوس په دغه سازمان کي د ناظر غري په توګه برخه لري او له ۲۰۱۴ کال څخه وراندي د دې سازمان غږیتوب له دغه هېواده د بھرنیو ټولو ته په پام سره د پام ور ارزښت لرلاي شي.

په ورته وخت کي د پانګونی د ملاتر اداري یا ايسا د معلوماتو له مخي په ۲۰۱۱ کال کي په افغانستان کي ۴۵۸ ملیونه دالرہ پانګه اچونه شوي وه، خو په ۲۰۱۲ کي دغه کچه ۵۵۳ ملیونو دالرو ته لوړه شوي وه او د ۲۰۱۳ کال یعنی په تېرو درېپوو میاشتو کي دغې کچې په عملی بنې زیاتوالی موندلی.

نو دغه ټولو هڅو ته په کتو سره ويلاي شو چي د دوه زره خوارلس کال وروسته اندېښني تر دېره بي ځایه دي، ځکه د نړۍ والي تولني د ملاتر او همکاري سربېره د افغان ملي ټولونو په موجودیت کي داسي لویه امنیتی پېښه نه وینو چي له امله یې د هېواد سوداګریزی چاری له ننګونو سره مخامخ شي.

د اسانтиاوو د رامنځته کونکي اداري په توګه، وزارت هڅه کوي اړونده اداري لکه مرستتدویان، غیر دولتي اداري، سوداګریزی تولني، پانګه وال، بھرنی تجارتی شریکان او ټولی هغه اداري چي د پانګونی په برخه کي مرسته کولای شي په یوه لیکه کي راولي. د سوداګری وزارت په دغه برخه کي له پانګه والو سره نېغ په نېغه فعالیت کوي چي د دولت او خصوصي سکتور ترمنځ همکاري رامنځته کړي او ويي هڅوي خو وکولای شي او سنی او راتلونکي ستونزې او خنډونه په نېنه کړي. همدا راز قوانین او مناسبي تګلاري ترتیب او وراندي کړي چې په تولیزه توګه له شته سرچینو څخه ګټه پورته او یو خوئښت رامنځته شي.

د افغانستان د نویو مار کیتوونو پر اختیایې پروژه پرانستل شو

موسسي له خوا تمولیل کېږي او دوهمه برخه یې چې (۴) څلور میلونه امریکایي دالره ده د وزارت دظرفيتونو دارتقا لپاره ځانګري شوي.

په ورته وخت کي په کابل کي د نړیوال بانک مشر بناګلي راپرت سام د ویناوو په مهال د دغې پروژه

بناغلي دوکتور انوار الحق احدي زياته کره چې د دې پروژې په مت به دولت له خصوصي متشبیسینوسره د تولید، سالمي سیالي او صادراتو په برخه کي مرسته

کوي. د دغې پروژې مهمه نکته په دې کي د چې سوداګرو ته د تولید په د سوداګرۍ او صنایعو وزیر جلالتماب پوهانو دوکتور انوار الحق احدي د افغانستان د نویو مار کیتوونو د پرمختیایي پروژې د پرانستي په مهال وویل چې دغه پروژه د کوچنيو تشباثو، د خصوصي سوداګرۍ، نویو رامنځ ته کیدونکو کار بارونو او د بنخو سوداګرۍ

د اهمیت ترڅنګ وویل چې دغه پروژه د ستونزه دھلو لو سربيره دیرو څلکو ته به د کار زمینه هم برابر کړي.

په دغه کنفرانس کي د سوداګرۍ خونی مشر بناګلي قربان حقجو هم د وینا په مهال دا پروژه ګټوره وبله او غوبښته یې وکړه چې دیادی پروژې درونټیا، موثریت او تطبيق په برخه کي جدي پاملننه او یو خاص میکانیزم رامنځ ته شي.

هکله مالومات ورکوي د بازاریابې په هکله مالومات ورکوي چې بازار په کوم حالت کي دی او خه دول بازار ته تولیدات لاره پیدا کړي، همدا دول د بازاریابې اهمیت، د ستندرد اهمیت او د پیکنګ اهمیت ترڅنګ نوري مسایل هم ورته وړاندی کوي))

جلالتماب دوکتور انوار الحق احدي وویل چې دغه پروژه دوی برخې لري لوړۍ هغه برخه چې ۱۸ ملیونه امریکایي دالره ده د GIZ

دوډی لپاره دېره مهمه ده.

د سه شنبې ورڅه، د ۱۳۹۱ کال د حوت په ۲۲، په هغه خبرې کنفرانس کي چې د کابل په سرینا هوتل کي په لاره اچول شوی وو، محترم دوکتور انوار الحق احدي وویل دا پروژه په کابل، هرات، بلخ او ننگرهار ولايتونوکي پلې کېږي او تولیز لګښت یې دوډه ویشت میلونه امریکایي دالره ده چې د نړیوال بانک له بالاعوضه مرستو څخه ورکول کېږي.

هرات ولایتنه د جلالتماب دوکتور انوار الحق احدي سفر

وینا په مهال وویل چې دوی د سوداګرۍ او صنایعو وزیر جلالتماب دوکتور انوار الحق احدي، د پانګه اچونې اداري د احدي، د پانګه اچونې اداري د محترم مشر وفی الله افتخار، د سایدې وکړي.

جلالتماب وزیر صاحب، له ولايت محترم والي داود شاه سبا، د سوداګرۍ خونې مرسيتال محترم خان جان الكوزي او د صنعتکارانو دسراسري تولني مشر محترم شيرباز کمين زاده لخوا پرانستل دھل لپاره هلي ئلې وکړي.

محترم دوکتور انوار الحق احدي زیاته کره چې دپانګونې د ملاتر

د افغانستان د سوداګرۍ او صنایعو وزیر جلالتماب دوکتور انوار الحق احدي دپانګونې یا آيسا اداري له خوا په هرات ولایت کې د افغاني تولیداتو او صنعتکارانو د دری ورخنې نندارتون د پرانستني لپاره هرات ته سفر وکړي.

دغه نندارتون د هرات بنار دمولانا جلال الدین بلخي په تالار کې جور شوی و، چې د اوولس بیلا بیلو سکتورونو څخه اوبيا شرکتونو په کې خپل تولیدات ننداري ته وراندي کړي و.

دهرات بنار صنعتکارانو، او دکرنیزو محصولاتو سوداګرۍ هم په خپل ګدون سره ددي نندارتون میدان تود کړي و او ګن شمير دولتي چارواکو او دسيمه ايزي اداري کارمندانو په کې برخه اخیستي وه.

نندارتون دوري په یویشته سه جلالتماب دوکتور انوار الحق احدي د نندارتون د پرانستي وروسته د شنبې په ورڅ د سهار په نهه بجود

لپاره په پام کي لري، چي سل وي.
میلونه ډالرو یو صندوق جور وزیر صاحب وايی که چيری په
کړي او په راتلونکي کي بې پنځه نریوال بازار کي زموږ تولیدات
سوه میلوونو ته ورسوي .
محترم وزیر صاحب وویل چي له باکیفيته او په نریوالو معیارونو
تېرو اته میاشتو راهیسي يې پالیسي
جوره کړي، چي تر ډيره بریده په ورته وخت کي دهرات والي
دپانګوالو ستونزو ته خواب ویلى داود شاه سبا بیا وايی چي په دي
شي.
جلالتماب دوکتور انوار الحق احدی
زیاته کړه چي افغانستان بشري قوه
او بې کاره خلک زیات لري ، او دخامو موادو شتوالي هغه خه
مسلكي کارکونکي کم او په لوړه بېه
بي هم نه شو پیدا کولی ، چي ددي
لپاره باید لوړي زده کړي باکیفيت
همندي امله هرات په هېواد کي
دلمونیو اړتیاواو تولیدات دي.

دصنعتي پرمختګونو شاهد دي .
وزیر صاحب وايی که چيری په
دمالوماتو له مخي دا مهال افغان
پانګوال شاوخوا پنځوس مليارده
افغانی پانګونه په افغانستان کي
کړي ده ، درې زره غټي او وړي
کارخاني په افغانستان کي تولیدات
لري ، نهه سوھ زره کارکونکي ، په
مستيقن دول او شپږ سوھ زره په
غيري مستقيمي دول د افغان
پانګوالو سره په کار بوخت دي .
افغان پانګوال په یو ویشت بیلا بیلو
سکتورونو کي تولیدات لري، چي
زياته برخه یې ساختمانۍ او
دلمونیو اړتیاواو تولیدات دي.

هند او لین کشوری که تعرفه گمرکی را برای

صادرکنندگان افغان معاف کرده است

دولت هند برای بلند بردن آگاهی تاجران می شوند که روز گذشته وارد کابل شدند تا بتوانند صادرات خود را با معیارهای جهانی برابر کنند و فرصت های تجارتی و پس از اجرای کارگاه آموزشی برای تاجران و صادرکنندگان افغان قرار است فردا به کشور خود بازگردند.

اتم ماکوپادیا، سفير هند در کابل، گفت که در ترکیب این هیئت نمایندگانی از وزارت تجارت، اتاق تجارت و گمرک هند دیده هیئت، به بازار گانان افغان مشورت می دهد.

میلیارد دلار در بخش بازسازی افغانستان کمک کرده است.

هند اولین کشوری است که تعرفه گمرکی را برای صادرکنندگان افغان در صادرات اکثر اقلام تجاری معاف کرده است.

اما چین و ایالات متحده آمریکا نیز در برابر صادرات میوه افغانستان، از تاجران افغان مالیات گمرکی دریافت نمی‌کند.

افغانستان به هند از دو مسیر تجاری یکی بندر 'واگه' در پاکستان و بندر 'چابهار' در ایران محصولات زراعی صادر می‌کند. تجارت افغان می‌گویند که پاکستان اجازه واردات محصولات هندی از بندر 'واگه' را به آنها نمی‌دهد.

جناب دوکتور انوار الحق احدي گفت که تاجران افغان با استفاده از اين کارگاه آموزشی راه های دشوار و آسان صادرات را تشخیص بدھند و از راه های آسان به صادرات به کشورهای خارجی بپردازنند. هند در سال های گذشته نزدیک به دو

اختیار دارد که صادرکنندگان افغان می‌توانند برای رشد اقتصاد خود، از آن استفاده کنند تا اقتصاد افغانستان روی پای خود بایستد.

آقای ماکوپادیا، افزود که هدف اصلی این کارگاه آموزشی، آشنایی تاجران افغان با بازارهای هند و افزایش صادرات از افغانستان به هند است.

جلالتمام دوکتور انور الحق احدي، وزير تجارت و صنایع افغانستان گفت که ۶۰ درصد محصولات زراعی افغانستان به نیم قاره هند صادر می‌شود و با توجه به این که محصولات افغانستان در بازارهای بین المللی تقاضای زيادي دارد، نياز است که صادرکنندگان افغان با معيارهای جهانی آشنا شوند.

افغانستان به د دوه زره ديارلسم کال ترپايه د سوداگري

نريوال سازمان غريتوب تر لاسه کري.

دامهال دنري يوسلو نهه پنهوس هيوادونه د سوداگري دنريوال سازمان غريتوب لري چي دافغانستان په گدون خلورويشت نور بي گدون لپاره پراوونه بشپړه وي. که خه هم له تيرو شاوخو يوسلو کلونو په افغانستان کي د سوداگري دودي او

په برخه کي هم خلاص لاس ولري. جلالتماب مزمل شينواري ددغه غريتوب بله خانګريتا دغرييو هيوادونله لوري په افغانستان کي دزياتي پانګه اچونی سربيره، دافغانۍ تولیداتو لپاره خوندي ترانزيت په گوته کړل چي دده په وينا د

د سوداگري او صنایع وزارت د سوداگريزو چارو مرستيال جلالتماب محترم مزمل شينواري وايي افغانستان له وراندي د سوداگري دنريوال سازمان دغريتوب تر لاسه کولو لپاره ګن پراوونه بشپړ کري او په روان ميلادي کال کي به

پرمختګ په موخه ډيري هڅي شوي خو دنامنيو ترڅنګ دکاونديو هيوادونو له لوري دافغان سوداگرو پروپراندي بیلاپیلي ستونزې هغه لامونه دي چي په افغانستان کي یې دپانګه اچونی مخه تردېره ډب کړي ده.

کنټرول په نوم یې وخت ناوخت افغان سوداگر له ستونزو سره مخ کري. مرستيال وزیر محترم مزمل شينواري په خبری کنفرانس کي زياته کړه چې له دي وراندي افغانستان په ځینو سازمانونو کي غريتوب تر لاسه کړي چې د افغانستان لپاره تر ديره بریده ګټور تمام شوي.

ددغه سازمان بشپړ غريتوب تر لاسه کري. بناغلي مزمل شينواري د وينا په مهال وویل د یاد سازمان غريتوب په تر لاسه کولو سره به افغانستان دنري يوسلو اویا هيوادونو ته افغانۍ تولیدات صادرکري او په همدي کچه به دوار داتو

د سوداګری نړیوال سازمان لنده پېژندنه

WORLD TRADE
ORGANIZATION

په آسټرالیا کي د افغانستان د سفارت اول
سکرتر فضل الرحمن کتووازی

لورول د بشپړ اشتغال زمينې برابرول، د
صنعت او سوداګری پراختیا او پدي
برخه کي له نړیوالو منابعو څخه بهتره
کته اخیستل، هر اړخیزه او پایداره
انکشاف، د چاپېریال ساتنه او په بین
الملاي تجارت کي ذپرمتځګ په حال
کې، قزاقستان په (۱۹۹۶) کي، آذربایجان
او د لایو جمهوري دیموکراتیک په کال
هیوادونو ونده زیاتول او په نړیوال
تجارت کي ورته د رشد زمينې مساعدول
د سوداګری نړیوال سازمان اصول:
آئدورا، لبنان، بوسنی هرزگوین، بوتان او
کیپ ورد په (۱۹۹۹) کي، یمن په
دودی د مطلوب حد د حصول لپاره،
۲۰۰۰، باهاماس او تاجکستان په ۲۰۰۱
کې، ایتوبیا په ۲۰۰۳ کي، لیبیا، عراق،
سازمان یو لړ اصول جور کړي، دی
اصلوو ته ټول غري هیوادونه پای بند
دی، له دی اصولو نه سرغونه د غري
هیواد د مجازات سبب هم ګرځیدا شی.
په لنډه توګه دا اصول څه داسې دی:

پدې توګه یې غږیتوب منل شوی: لورول د بشپړ اشتغال زمينې برابرول، د
الجزایر، روسیه، سعودی عربستان،
بلاروس او اوکراین په کال (۱۹۹۳)،
سودان او ازبکستان په کال (۱۹۹۴)،
ویتمان، چیلی، او تونگا په کال (۱۹۹۵)
کې، قزاقستان په (۱۹۹۶) کي، آذربایجان
او د لایو جمهوري دیموکراتیک په کال
(۱۹۹۷) کي، سموا په (۱۹۹۸) کي،
د سوداګری نړیوال سازمان اصول:
آئدورا، لبنان، بوسنی هرزگوین، بوتان او
کیپ ورد په (۱۹۹۹) کي، یمن په
دودی د مطلوب حد د حصول لپاره،
۲۰۰۰، باهاماس او تاجکستان په ۲۰۰۱
کې، ایتوبیا په ۲۰۰۳ کي، لیبیا، عراق،
سازمان یو لړ اصول جور کړي، دی
اصلوو ته ټول غري هیوادونه پای بند
دی، له دی اصولو نه سرغونه د غري
هیواد د مجازات سبب هم ګرځیدا شی.
په لنډه توګه دا اصول څه داسې دی:

د سوداګری سازمان، یو نړیوال
څو مليتي سازمان دی، چې د نړیوال
تجارت قوانین تنظيموي او د غرو
هیوادونو ترمینځ اختلافات او سوء
تفاهمات حل و فصل کوي
ددی ټولنۍ تاریخي ریښی د ۱۹۴۷ م کال
GATT (General Agreement of
Tariffs and Trade)
سره تړلې، دوخت په اوږدو سره ګات په
څو اړخیزه خبرو کې په تکاملی توګه په
WTO بدل شو، او د ۱۹۹۵ م کال
جنوری دمیاشتی په لمړی نیټه په
مراکش کې دسازمان دغرو هیوادونو
لخوا تأسیس شو . ۲۰۰۷ د ۲۰۰۷ م کال د
جولاي دمیاشتی تر ۲۷ نیټي پوري د دی
سازمان ټول غري ۱۵۱ هیوادونو ته
رسیدل.

دا سازمان یو دېرش ناظر غري لري چې په غرو هیوادونو کې د ژوند د کچې

لومړۍ:

له تبعیض څخه لیریتوب او د ترټولو مطلوب ملت Most Favored Nation ((MFN) حیثیت ورڅلول. د دی اصل له مخی، که چېږي یو هیواد وغواړي د کوم بل غږي لپاره په څه خاص تجارتی امتیاز قایل شي او یا دا چې د تعریفی په برخه کي کوم غږي ته تنزیل ورکړي، نو لازمه د چې

غږي کولی شي پڅلوا منځونو کي

(دنورو ګرو په غیاب کي) په

حائفکرو تعرفو او تجارتی امتیازاتو

يو بل ته قایل شي. دا ځکه چې د

سوداګرۍ نړیوال سازمان نوری

نړیوالی تولونی او سازمانونه په

رسمیت پېژنۍ او له هغوي سره

راکړۍ ورکړۍ ته اجازه ورکوي.

دویم:

له غیر ګمرکي تعرفو څخه پرته

پر ودي هیوادونو د تولیدي صنایعو

حذفولو پرته، غږي هیوادونه کولی

شي، خپلي ګمرکي تعرفی تثبت او

په تدریجي ډول یې رابنکته کړي.

البته دا اصل د هغو هیوادونو لپاره

مستثنی بلل کېږي، کوم چې د

زراعتي محسولاتو د ودی په

برخه کي کرونډکرو ته سیسائیدی

ورکوي.

درقابت او سیالی په موخته، د مخ

پر ودي هیوادونو د تولیدي صنایعو

لپاره د امتیازاتو ورکړه، او د

ترجیحي تعرفو د نظام وضع کول،

د تجارتی راکړۍ ورکړي په برخه

کي مجاز بلل کېږي.

غږي هیوادونه نشي کولی د رقابت

په میدان کي له دامېنګ

(Dumping) په تمام شوي نرخ) د

يو جنس يا توکي د خرڅلوا لپاره

مارکیت ته راودانګي.

لازمه د چې غږي هیوادونه د

کورنيو او بھرنېو توکو په وراندي

چې د تجارت په ډګر کي وضع

کېږي، نور نوله هر ډول

محدویت څخه باید اجتناب وشي.

هیڅ غږي نشي کولی چې د غروه

هیوادونو پر وارداتو محدویت

وضع کړي، يا د سهم بندی له مخی

د غرو پر وراندي ممنوعیت غوره

کړي، البته د پڅلوا داخلی صنایعو د

حمایت لپاره د ګمرکي سیاستونو په

برخه کي مجاز بلل کېږي.

بل دا چې د تجارتی تعرفو له

همدا امتیاز او تنزیل د سازمان تولو

تجاري شرکاوو ته قایل شي. البته

دا اصل یوه استثنا هم لري چې هغه

د غرو تر مینځ د اقتصادي اتحاديو

جورښت دی، کیدای شي د غرو له

جملی څخه ټینې داسې غږي

هیوادونه وي چې په اروپا یې

اتحادي یا نفتا (North America Free Trade

کي غږتوب Agreement)

ولري، په هغه صورت کي همدا

همندي کنفرانس په ترڅه کي مطرح کړي. د وزیرانو کنفرانس په هرو دوو کلونو کې یو حل سره راغوندېږي. د غرو ترمینځ په لوړري حل د وزیرانو کنفرانس په کال ۱۹۹۶ کې په سنگاپور کې جوړ شو. بیا په ۱۹۹۸ کې په ژنيو

• عمومي شورا (The General Council)

• د اختلافونو د حل رکن (Dispute Settlement Mechanism)

• د تجارتی کړنلارو او شوراګانو د ارزوني رکن (Trade Policy).

يو دول او مساوي چلنډ غوره کري.

د تجارتی ستونزو او منازعو د حل و فصل لپاره غري هيوادونه مکاف دي چې د مشورو او مذاکراتو له لاری خپلی تجارتی ستونزی او دعوي حل کري.

کي، بیا په ۱۹۹۹ د امریکا په سیاټل کي، په ۲۰۰۱ کې په دوحه کي، بیا په ۲۰۰۳ په مکزيک او په وروستي حل په ۲۰۰۵ کې په هانګ کانګ کي ترسره شوی.

عمومي شورا (The General Council) د وزیرانو له کنفرانس وروسته، عمومي شورا د تصميم نيوني تر تولو عالي رکن دی، دا شورا معمولاً د ورخنيو مسئلو او د

Review Mechanism)

• سکریتريت (Secretariat)

د وزیرانو کنفرانس (Ministerial Conference) د وزیرانو کنفرانس د دی سازمان تر تولو لور رکن دی، چې د تولو غرو هيوادونو د سوداګرۍ وزیران پکي راغوندېږي. دا کنفرانس د سازمان عمده مسوولیتونه او پريکري عملی کوي، تجارتی پريکري له کونه هم د

د سوداګرۍ نړیوال سازمان اركان:

د سوداګرۍ نړیوال سازمان د غرو ترمینځ د پريکري له کونو د تائید، د تجارتی چارو د خارني او بنه انجام لپاره، له مختلفو تصميم نيونکو، څارونکو، اجرائيوي او حقوقوي اركانو او شوراګانو څخه استفاده کوي. د مثال په توګه :

د وزیرانو کنفرانس (Ministerial Conference)

ژبی انگلیسی، فرانسوی او هسپانوی
ژبی دی سکریتیریت دسازمان
ریکارڈ ساتی.

د سوداګری په نړیوال سازمان کی
د غریتوب مهم شرطونه
د سوداګری په نړیوال سازمان کی
غریتوب، الزاماً غری هیوادونه
مکلف کوي تر خو د دی سازمان
تولی هغه معاهدي او اصولنامی
قبولي کري، چي د غرو له خوا
پري موافقه راغلي. د غریتوب په
مرحله کي یو نوي غری دیته ارتیا
(په پیل کي د سازمان د ناظر غری
په توګه) د سازمان په غوندو کي
ګډون وکري . په وړاندېز پسي، د
نوي غری دا طلب د تجارتی
سیاستونو ګزارش

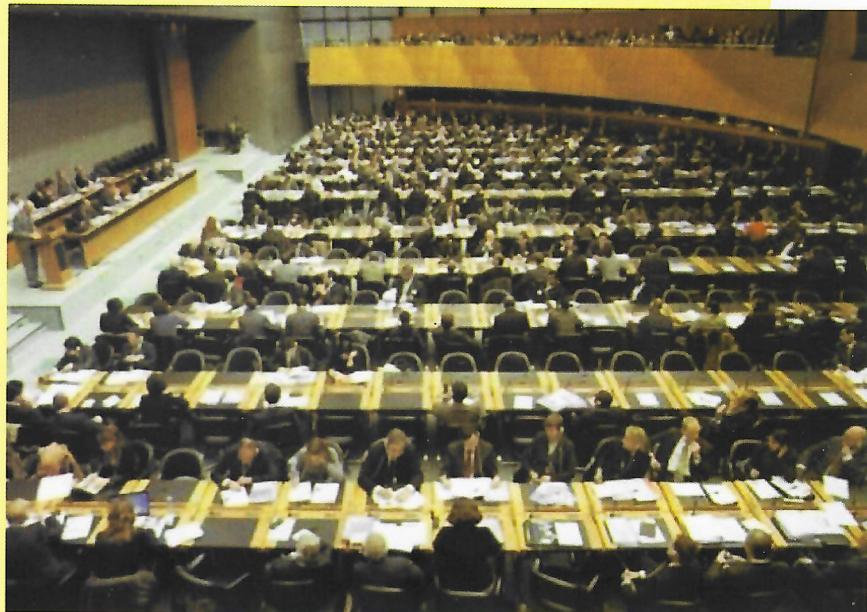
MFTR(Memorandum of Foreign Trade Regime)

غونښتل کيږي، د پیوستون د
ارزواني ډله په مختلفو مراحلو کي
په وړاندېز غور کوي او د
غریتوب لپاره یو لړ شرایط وضع
کوي، چي د شرایطو له بشپړیدو
وروسته عمومي شورا د وزیرانو
کنفرانس ته خپل نظر وړاندې
کوي. هلتہ بیا د اکثریت آراوو په
تااید سره د یوه هیواد غریتوب مثل
کيږي .

(Trade Policy Review Mechanism)

عمومي شورا کولي شي د تجارتی
کړنلاري د ارزونی د رکن په توګه
جلسه وکري، دا رکن خپل ځانګري
قوانين او کړنلاري لري چي تر
دېره حده د سازمان د تجارتی
سیاستونو د بدلون او یا په هغې کي

سازمان د کړنو او چلنډ په اړه نظر
ورکوي . د دی شورا سردفتر په
ژنيو کي دی، په هرو دوو میاشتو
کي یو څل جلسه جوروی . د دی
شورا په غونډو کي د غرو
هیوادونو سفیران یا د هغوي معادل
استازې اشتراك کوي . عمومي
شورا مستقیماً د وزیرانو کنفرانس

د تجدید نظر په اړه کار کوي . د

هر کال په پیل کي د غرو له مینځ

څخه د یوه کال لپاره د دی رکن

رئيس او دوو معاونین انتخاب کيږي

سکریتیریت (Secretariat)

د سوداګری د نړیوال سازمان

سکریتیریت چي ۵۰۰ مامورین لري

او ددي سازمان د دايرکټر جنرال

لخوارهبری کيږي ، چي د لاس

رسی په خبرو کي یو هیواد ته

دا سانتیاواو په ورکړه کي مهم روں

لوټولی شي . د سکریتیریت رسمي

ته راپور ورکوي .

د اختلافونو د حل رکن (Dispute

Settlement Mechanism)

که چېري د دوو غرو تر مینځ د یو

بل په وړاندې د معاهدانو د نقض

کولو یاد یو بل د مصالحو پر

خلاف کومه معاهده تر سره کړي

وي، نو په هغه صورت کي

عمومي شورا د اختلافونو د حل

لپاره ځانګري جلسه کوي چي ورته

د د اختلافونو د حل رکن واي.

د تجارتی کړنلارو د ارزونی رکن

چارت محاط به خشکه افغانستان و اهمیت بندر چابهار

موضوع استراتژیک و ژئوپولیتیک

برداری از معدن غنی آسیای جنوبی، آسیای مرکزی و افغانستان تامین مالی شده بود.

شرکت های معادن هندی در حال حاضر چندین قرارداد برای استخراج معدن در افغانستان و منطقه امضا نموده اند که کشور پاکستان عنوان رقیب در منطقه با کشور هند رقابت مینماید. بنابرین آنها بندر چابهار را برای دسترسی به معادن غنی مناطق آسیای مرکزی و افغانستان انتخاب نمودند. و در حال حاضر این رقابت میان پاکستان - چین در مقابل هند - ایران پر تنش تر شده است.

در منطقه میباشد . طوریکه برخی از شرکت های چینی در حال حاضر در اکتشافات معدن در افغانستان و دیگر مناطق کار می کنند، که نیاز مبرم برای دسترسی به راه دریائی چینی به آن مناطق از طریق پاکستان به عنوان شریک تجاری با آنها است. و این یک تلاش مشترک پاکستان و چین برای دسترسی به مناطق غنی معدن چون و آسیای جنوبی و مرکزی میباشد.

در حالی که برای رقابت در بازار، هند و ایران نیز گروه بندي شده بودند که یک بندر در مقابل آن در منطقه چابهار بلوچستان ایران ایجاد نمایند، بندر چابهار توسط کشور هندوستان جهت بهره

تهیه و ترتیب : اسد کامران جنبدلک
بنادر چابهار و گوادر از جمله دو بندر نزدیک به اقیانوس هند و کشور های آسیای مرکزی میباشد. بندر چابهار در سیستان ایران - ولایت بلوچستان بالای خط ساحلی در خلیج عمان موقعیت دارد، حالانکه گوادر یک بندر دریائی در ولایت بلوچستان کشور پاکستان در مقابل بندر چابهار میباشد، که هردو بندر دریائی نزدیک افغانستان محاط به خشکه است.

افغانستان موقعیت با اهمیت ژئوپولیتیکی خویش را منحیث مسیر تجارتی عمده میان آسیای مرکزی ، آسیای جنوبی و آسیای شرقی دوباره بدست آورده است. بندر گوادر به کمک کشور چین منحیث جایگزین مناسب و بندر دریائی نزدیک برای کشورهای آسیای مرکزی برای تجارت و ترانزیت توسط کشور پاکستان اعمار گردید. کشور چین نیز ازین بندر منحیث بندر دریائی نزدیک برای ولایت شرقی سنجیانگ این کشور استفاده بعمل میاورد.

لازم به ذکر است که چین یک شریک تجاری مهم با پاکستان برای رقابت و تقویت روابط تجاری با کشورهای دیگر

از شرکت های چند میلیارد دلاری برای سرمایه گذاری مستقیم میشود.

افغانستان به یک فرصت فوتبال به کشور های دیگر که به دنبال منابع گستردۀ با استفاده از مذهب به عنوان ابزاری برای تسلط بر این چکمه هاست تبدیل شده است. بنابرین استراتئیزی ها و پلان های آینده بدست افغانستان است که چگونه این موضوع را تحلیل و درک مینماید چگونه در برابر آن واکنش نشان میدهد چگونه شرایط فعلی را ارزیابی نموده و مسیری که نهایت فایده را به افغانستان به ارمغان میاورد انتخاب نماید.

اما مشکل اینست که افغانستان موقعیت دفاعی برای منافع کشور های منطقه شده

رقابت تجارتی بین هند- ایران در مقابل پاکستان - چین

کشور هند حتی جاده زرنج دلارام در افغانستان را که با بندر چابهاروصل میشود میداند و وجود طالبان در ولایات نیمروز و هلمند افغانستان در نزدیک منطقه چابهار، در جریان ساخت و ساز جاده زرنج و دلارام کشور هند در آن منطقه سورشی بیش از ۳۰ کیلومتر از کارمندانش را از دست داد. دلیل اصلی کشور هند در آن منطقه سورشی بیش از ۳۰ کیلومتر از کارمندانش را از دست داد. دلیل اصلی که مانع تجارت افغانستان با کشورهای همسایه میشود عبارت از عدم امنیت، شورش ها، ضعف دولت، زیربنای ضعیف، ضعف مواصلات جاده ئی، و خط سیاست های حساس میباشد. و این وضعیت نیز مانع

بسیاری از شرکت های اکتشاف معدن کشور هند در حال حاضر قراردادهارا با شرکت های افغانی و دولت افغانستان برای اکتشاف معدن در افغانستان به امضا رسانیده اند. تشدید رقابت در مسیر های حمل و نقل در مناطق به یک مشکل مبدل شده است طوریکه

است. بنابراین در شرایط کنونی افغانستان نمی تواند از منابع خود استفاده لازم را کند و این واضح است که افغانستان دارای اقتصاد ضعیف و استوار بر کمک های خارجی و دونرها میباشد. این برای اقتصاد در حال توسعه آسیا بسیار مهم است که ارتش قوی برای دفاع مانند کشور های چون چین، تایوان، کوریای جنوبی، مالزیا، ترکیه، پاکستان، چین و هندوستان داشته باشند که درینجا موقف افغانستان بسیار ضعیف بوده و بناءاً در قدم اول افغانستان نیاز به یک نیروی قوی برای دفاع از مداخله های خارجی ها و برای امن ساختن راه های تجاری جهت عبور و مرور دارد ، در طی ده سال گذشته افغانستان بتدریج در عرصه اقتصاد پیشرفت نموده است که هرگاه ما اقتصاد افغانستان را مطالعه نمائیم مشخص کننده های اقتصادی مثلاً در عرصه استخدام، سطح فعلی GDP ، GNP، نشان میدهد، اما تا اکنون هم، افغانستان قادر به تولید غذای کافی نمیباشد که برای تمام افغانستان بسنده باشد و کشور ما دارای اقتصاد واردات گرا بوده بنابرین واردات برای ما یک نیاز مبرم بوده که جایگزین صنعتی سازی در کشور شود، چرا که ما در حال از دست دادن میلیاردها دلار در واردات کالاهای استیم که ما را تنها تبدیل به بازار

سازد . دولت افغانستان باید سکتور خصوصی را تمویل مالی نموده و زمینه را برای سرمایه گذاری های خارجی فراهم سازد تا در مقابل آن تکنالوژی را برای افغانستان انتقال داده و هنگامیکه این امر اجرا شود تولید مازاد محلی رونق میابد. بانک های بیشتر و دیگر تجارت ها نماینده گی های خویش را درینجا افتتاح خواهند نمود و به این ترتیب گرددش پول افزایش خواهد یافت و زمینه کاریابی را نیز ایجاد خواهند نمود. یک چیزیکه باید متوجه شویم اینست که افغانستان نیاز به جاده های خط آهن، بنادر، و بندهای برق دارد تا تجارت خویش را رونق دهد . بندر چابهار یکی از دستاوردهای بزرگ افغانستان منحیث راه دریائی دیگری برای دنیا بیرونی است که این راه نزدیکترین راه برای مراکز تجاری دبی و کشور های دیگری خلیج میباشد، یک پلان دیگری کشور هندوستان اینست که یک راه خط آهن ایجاد نماید تا افغانستان را به بندر چابهار وصل نماید که این امر والیوم تجارت را با کشور های همسایه افزایش میدهد که این موضوع افق تجارت را با هندوستان انکشاف میدهد و این به سود افغانستان است که با هندوستان تجارت خویش را توسعه داده و طوریکه هند اقتصاد متوازن و صرفه جوی دارد که این امر افغانستان را در حد زیادی بهره مند میسازد.

صرف کننده ها میکند و این موضوع باعث بیرون رفتن مقدار هنگفتی پول از کشور ما میشود بنابرین ما باید یک مارکیت تولیدی باشیم و همچنین برای رقابت در بازار جهانی سهم خود را بدست بیاوریم. اکثریت کشورهایی که به صادرکنندگان عمدۀ تبدیل شده اند، در ابتدا بخش های تولیدی خود را در برابر رقابت خارجی محافظت میکرند که مثال عمدۀ آن کشور های چون ؛ هندوستان، کوریای جنوبی، تایوان، چین، انگلند، مالزیا و مکسیکو میباشد.

صنعتی سازی جایگزین واردات نیز به مراحل اولیه صنعتی شدن نامیده شده است. وهنگامی که به مرحله ئی می رسد که تقاضای داخلی را به برآورده نماید و سپس به مرحله بعدی تولید مازاد برای صادرات را ایجاد نماید بنابرین افغانستان منحیث یک LDC میتواند که تعریفه های بلند و محدودیت های کمیتی بالای کالا های خارجی ایجاد نماید تا رقابت برای واردات را محدود و یا به کلی از میان بردارد، که این موضوع حتی در امریکا نیز اجرا گردیده است.

دولت افغانستان باید شرکت های تولیدی را تشویق و تمام سهولت ها را برایشان بصورت حمایت قانونی ، کمک های بلاعوض، و مالیات مناسب را ایجاد نموده تا زمینه را برای صنعتی سازی تجمع کوچک فراهم

جلیل از روز جهانی مالکیت فکری

از ۲۶ اپریل روز جهانی مالکیت فکری و درک بیشتر راستای احیای حقوق ملکیت های فکری در این بزرگداشت زمینه اگاهی و درک بیشتر تالار کنفرانس های وزارت تجارت و صنایع کشور طی سخنرانی ها توسط مقام رهبری حمایت از حقوق ملکیت های فکری را مهیا نموده و در مورد ، مسؤولیت های ادارات وزارت تجارت و صنایع و وزارت اطلاعات و جهت اگاهی هر چه بیشتر و حمایت از حقوق

ملکیت های فکری در کشور و همانند فرهنگ، و انجمن ملکیت های فکری ذیربط دولتی را برجسته ساخت.

وزارت تجارت و صنایع توسط ریاست ثبت افغانستان برای اولین بار در تاریخ سازی فعالیت های تمامی ادارات ذیربط

مرکزی و مالکیت فکری بمنظور حمایت از دولتی، سکتور خصوصی و جامعه مدنی در کشور تجلیل بعمل آمد.

و بهره برداری غیر قانونی و غیر مجاز از آثارشان مانند اموال مادی شان طور قانونی اقدام نموده ، ممانعت به عمل آورند.	آثار موزیکال ، کارهای هنری مانند رسامي، نقاشی، مجسمه سازی و طرح های معماری میگردد.	حقوق ملکیتهای فکری سعی مینماید تا درپرتو قوانین ، مقرره ها و پالیسی های مشمر را همراه با میکانیزم های حمایوی متضمن
اشکال مهم حقوق مالکیت های فکری که به ثبت رسیده عبارتند از :	حقوق مربوط کاپی رایت شامل حمایت از حقوق بازیگران یا هنر پیشه گان نمایشات	حقوق ملکیت های فکری در بخش های حمایت از حقوق مخترع و مکتشف ، عالیم
حقوق مخترع و کاشف، حقوق مولف، عالیم تجاری ، نشان های جغرافیایی، طرح و دیزان های صنعتی میباشد. به این دلیل که	(تیاتر و اوپرا)، تولید کنندگان فونوگرامها و پخش کنندگان برنامه های رادیویی و تلویزیونی نیز میباشد.	تجارتی، نشان های جغرافیایی و دیزان های صنعتی را ایجاد نموده و توسعه می بخشد.
ملکیت و مالکیت فکری دارای بسیاری از خصوصیات دارایی های مادی و عینی میباشد حقوق مربوط به آن اجازه میدهد که ملکیت فکری نیز به عنوان یک دارایی تلقی شده و جهت ثبت ، خرید و فروش اسناد معتبر ، مشخص و جواز های معیاری قانونی را دریافت نماید.	اهمیت و نقش ملکیت و مالکیت فکری در صحنه بین المللی به تدریج رو به گسترش بوده است طور یکه دارایی های فکری در معاملات تجاری در سطح بین المللی نقش محوری داشته و اکنون ملکیت فکری یکی از با ارزش ترین سرمایه ها در داد و ستد های تجاری میباشد.	ملکیتهای فکری و یا ذهنی (که بعضا تحت عنوان مالکیت معنوی نیز یاد میشوند) محرک ابتدایی اقتصاد مبتنی بر دانش است. ایده ها، ابتكارات، فن آوری تехنیکی، آثار هنری و ادبی و موسیقی که هنگام خلق ملموس و مادی نیستند و اما زمانیکه به شکل مادی و ملموس درمیابند مانند اموال و اجناس ارزش اقتصادی پی امیکنند.
قوانين ملکیت ها و مالکیت فکری ، مالک و خالق اثر را قادر میسازد تا از دارایی های فکری اش در برابر استفاده غیر مجاز محافظت نماید.	مفهوم ملکیت و مالکیت فکری بیش از یک نیم قرن است که به عنوان یکی از زیرساخت های اساسی انکشاف و پیشرفت صنعتی در دنیا مورد توجه بوده و از آن به عنوان یکی از ابزارهای برتری جویی کشورها و شرکت ها قلمداد میگردد.	ملکیت صنعتی که شامل حقوق انحصاری برای اختراعات ، عالیم تجاری، طرح های صنعتی و نشان های جغرافیایی است.
تئیه و ترتیب : دیپلوم لجنییر سید حسن دوران تاریخ: ۱۳۹۲/۲/۴ ، چهارشنبه	انسان های دارای توانمندیها و استعداد های فکری و هنری حق دارند از هر نوع استفاده	-کاپی رایت (حق طبع و نشر) که شامل اثار ادبی چون داستان ، شعر و نمایشنامه ، فلم ،

په اسلام کې د احتکار ممانعت

لیکوال: نصیر احمد زاخیل

د اطلاعاتو او عامه اړیکو ریاست سرپرست

مقدمه:

اسلامي شريعت د تولو اقتصادي او سوداګریزو روابط او معاملاتو د پایداری، استحکام اسلامتیا لپاره خپل خانگري قواعد او احکام وضع کري دي حیني وخت ديو شمېر سوداګرولخوا دعامو خلکو د هوسابي د له مينځه ورلو لپاره بېلابلي هيلی اونيرنگونه دزيات منفعت د لاسته راولو لپاره په کار اچول کېږي لکه خرنګه چي حیني پانګه وال دمالي امکاناتو په لارلو سره دراګري ورکړي بازار په خپل کنترول کي نيسی او په هره بنه چي وغواړي په هغه دوں اموال عامو خلکو ته عرضه کوي نود دوی پروردandi د اسلام مقدس دین په تجارتی قانون کي دا خبره په پام کي نیولي چي پر خلکو باندي د لوړي بېي پلورلو مخه ونیسي او د هغو دروازه د بندولو غوبښونکي دی چي انسانان له اقتصادي ستونزو سره لاس او ګربوان کوي او مصنوعي ګرانۍ رامنځته کوي. په اسلامي اقتصادي نظام کي د احتکار ظالمانه عمل حرام دی احتکار دېټه وايې چي ارتزاقی مواد د نرخ دلورلو لپاره

زخیره کړي، داهنځه ظالمانه عمل دی چه یوکس دخپل جبب دکولو په موخه تول عالم ته غم او پرېشاني جورو وي او په توونه کي قحطی اوقيمتی رامنځته کوي په اسلامي اقتصادي نظام کي اسلامي حکومت دهله څخه په نظارت کولو موظف ګرڅول شوی ترڅو له یوی خوا غريب اوبيوزله وکړي دلومرنېو ضرورتونو په رانیولو کي له مشکل سره مخ نه شي اوله بلې خوا نومورو خودخوا اشخاصو دظلم د مخنيوي په هکله له هغوي سره هم مرسته وکړي.

په اسلامي اقتصاد کي د سوداګریزو منعه شوېو بنیادي او بنستیزو موضوعاتو څخه یو هم (احتکار) دی چي اسلام بې په دېږي سختي سره نفي کوي.

مور به په دی لېکنه کي د احتکار معنى او مفهوم، د احتکار ممانعت شرعاي حکم په لند ډول وڅېرو.

احتکار دهکر څخه اخستل شوی چي په لغوي لحاظ دحبس کولو، بندولو او منعه کولو په معنى دی په شرعاي اصطلاح کي داموالو، اجناسو (خوراکي توکو، لومرنېو ضرورياتو) حبس او منع کول او دقيمتی

لپاره دنومورو موادو سائل عبارت د احتکار څخه دي یا په بل عبارت: له احتکار څخه مراد ضروري شيان ذخیره کول او په بازار کي د هغوي مصنوعي کمولی پیدا کول دي، ترڅو د شيانو نرخ لور شي او خلک یې په لور قيمت رانیولو ته اړ شي. همدارنګه د افغانستان اسلامي جمهوریت د احتکار دمنع قانون دویمي مادي په دویم بند کي احتکار په لاندي ډول تعريف شوی دي.

احتکار دېږي کتي اخيستني اوله سیالمني (رقابتی) بېي څخه په لوره بېي دېلورلو په مقصد دعادي اړتیا ور لومرنېو توکو پټولو یا له پلورلو یې دده کول دي په داسي توګه چي په بازار کي همدارنګه د نوموري مادي په خلورم بند کي محتکر په لاندي ډول تعريف شوی دي.

محترک: هغه حقیقي یا حکمي شخص دی چي له مجازي اندازې څخه زیات لومرنې مواد، د دی مادي په (۲) جزء

(همزه سوره ، ۱۱۷)

افسوس هلاکت يا کنده دوزخ يا خرابي
ده دهر غييت گر ، عيب گر لره هغه چي
جمع گري بي دى مال او واروار يى
شمپري او ذخيره گري بي دى .

داحتکار منع په نبوي احایثو کي :
د مسلم شريف په (كتاب الایمان) کي له
حضرت ابو رقیه رض خخه روایت دی
چي رسول الله ص و فرمایل: (الدین
الصیحۃ) يعني دین سراسر د خیر
خواهی نوم دی، نو کوم کار چي د خیر
خواهی خلاف وي، هغه د شریعت له
نظره مردود گئل کيري .

ابن ماجه او حاکم له حضرت عمر رض
خخه روایت گري دی چي رسول الله ص
محترکر يعني هغه کس چي مال رانيسی او
گرانی ته يي ذخیره کوي ملعون بلی او
فرمایلی يى دی) (المحتکر ملعون)
مخکي مو وویل چي اسلام مطلق د خير
خواهی نوم دی او (احتکار) د هغی

جاه طلبه سوداگرو دخنيوي لپاره بي
احکام وضع کري اسلامي دولت يي دهغه
په نظارت توظيف کري دی چي دمهمو
اقداماتو خخه يي داحتکار او تور بازار
اوقيمتی خخه دخلکو زغورل دي خيني
وخت پانگوال دمالي امکاناتو په درلودلو
سره دبازار کنترول په خپل لاس کي
نيسي او اجناس يي چي په کومه بيه زيره
وغواوري بازار ته عرضه کوي او په لور
قيمت يي پلوري .

داهل سنت علماء داحتکار دحرمت لپاره
دسورۃ النساء په ۲۹ ایت استدلال کوي
”يا ايها الذين آمنوا لا تأكلوا اموالكم بينكم
بالباطل الا ان تكون تجاره عن تراض“
اووایي چي دمال خوراک په باطل په
هغی طريقي سره دمال مصرف دی کوم
چي الله پاک يى په هغی طريقي سره
اجازه نه ده ورکري او منع يى فرمایلی
ده لکه په معامله کي غش ، رشوت ، قمار
او احتکار .

ویل لکل همزه لمزه الذي جمع مالا و عدد

کي په درج شوو حالاتو کي پت يا دهغو
له ورانيدي کولو خخه ڈده وکري .

چي په اصطلاحي مفهوم کي يى دوه
عنصره شامل دي
۱ - دمال حبس او منع کول دخرخلاو خخه
۲ - دمال سائل او دهغی دقیمتی لپاره
انتظار کول .

داحتکار درامنځته کېدلو لپاره دوه
شرطونه لازم دي .

الف : داچي خلک احتکار شوو اجناسو
ته ارتیا او ضرورت ولري .

ب : داچي بل عرضه کونکي
اوپلورونکي وجود ونه لري چي خلک
دهغه خخه دنظر ور توکي وپري .

داحتکار منع په هکله قرائي احکام :
اسلامي شريعت اقتصادي روابط
استحکام او دتضمين لپاره هرنوعه
اقدامات توضیح کري سوداگرو ته دگني
لاسته راول لو لپاره مختلفي لاري
پرانيستي دي او دعame وکرو دژوند
داسانتیا و دله مینځه ورونکو يو شمپر

کری وي او هم بي دمسلمانانو دستونزو
دحل په موخه له هغوي سره همدردي او
کومک کری وي او دالله پاک په وراندي
بي خپل ديني او انساني مسئوليت تر سره
کری وي چي د الله د اوامر او احکام او
سره سم دسوداگری تر سره کولو په سبب
به په دارينو کي دثواب او بنه ژوند
خپتن شي په تپه بیا زمور دگران هبود
سوداگرو ته په کار ده چي ددي جنگ
خپلی ملت سره چني دتبرو ۴۰ کالو
ناخوالو له آمله يي اقتصادي او اجتماعي
ژوند ته دېر زيات زيان رسبدی دی
دلپري زياتي همکاري خخه کارواخلي او
خپل اجناس په اسلامي طريقه او مناسبې
کتني سره بازار ته وراندي کري ترڅو
زمور ده بود نداره اوناچاره وکړي حد
اقل دخپل ژوند تپولو لومړني توکي
وپيري او دخپل رب لخوا دورکړل شوي
نعمت يعني ژوند کول په عادي ډول تر
سره او دهغوي پروګرندی دېرتو اقتصادي
ستونزو خخه نجات حاصل کري.

او دمستهليکينو حقوق يې نه وي رعایت آخذ ليکونه:

کري ده ته دي دنرخ دښکته راولو لپاره
۱- قران کريم

۲- مسلم شريف

۳- ابن ماجه

۴- فتاوى هندیه دویم توک ۲۱۴ مخ

۵- دافغانستان داحتکار دمنع قانون

www.hawzah.net ۶- سنتو په رنا کي خپلی تولي سوداگریزې

۷- www.noormags.com

المدة وكثيرها، لتحقق الظلم).

په یوه بل مبارک حديث کي جناب رسول الله ص داراز ذخيره کونکو او پر خلکو تنکي راوستونکو ته د دنیاوي عذاب زبری هم اورولی دی، دا حديث چي په ابن ماجه، حاکم او مسنداحمد کي روایت شوی او رجال یي نقائی کنل شوي په دی ډول دی:

ژباره: راوي وایي چي ماله رسول الله ص خخه واور بدل چي فرمایل یي: خوک چي خوراکي توکي د گرانی په نیت ذخيره کري او پر مسلمانانو تنکي راولي، هغه ته به تر هفو مرک رانه شي چي الله تعالى یي د جرام په ناروغۍ یا په فلاس باندي مبتلا نه کري.

احتکار که خلکو ته دضرر رسولو او یا داجتماعي او اقتصادي نظام کي دخل اوبي ثباتي رامخته کولو لپاره وي حرام کل شوي دی په دی سبب دنولو اسلامي علماءو سره په دی اجماع ده محتکر دنرخ په تاکلو کي زياتوالی راوستلي وي

خلاف عمل دي، خکه خو رسول الله ص په یوه روایت کي د ذخيره کونکو طبیعت دا بنوولی چي هغوي د ارزاني په راتک سره پر بشانه او د گرانی په راتک سره خوشحاله کبوري چي په دی کي د خلکو او ولس بدخواهي نغښتي ده، ګويه دوی د خپل ورونو د مشکلاتو په له منهه تللو او مغوي ته د اسانی په راتک پر بشانه کبوري چي دا د اسلام د غوشتنو منافي عمل دي.

فقهاوو د دي خبری اجازه ورکري که یوه کس احتکار یا ذخيره اندازي کوي او له امله يي عام ولس په مشقت کي لوپري، نو حکومت جبراً او د زور له لاري د هغوي د مالي ذخيري د خرڅلوا حق لري، دا خبره د (فتاوی هندیه د دویم توک په (۲۱۴) مخ کي راغلي ده) په بل حديث کي رسول الله ص فرمایي کوم کس چي خوراکي توکي د گرانی په موخه څلوبېشت ورځي ذخيره کري، هغه له الله تعالى خخه بیزاره دي او الله تعالى له هغه خخه.

علامه کاساني رح د خپل کتاب البداعي د (۵) توک په (۱۲۹) مخ کي ليکي چي داراز سخت وعيد هرومرو د حرامو د ارتکاب په صورت کي رائي، خکه چي دا راز ذخيره نیول پر عامو خلکو ظلم دی او بنکاره خبره ده چي ظلم حرام او کبیره گناه ده، وروسته ليکي چي په دی کار کي لړه او دېره موده هم نه غواړي، خکه چي ظلم رامخته شو، هغه که دېره موده وي او که لړه (یستوى في ذلك قليل

پارک های صنعتی و نقش آن در اکتشاف صنعت

دیگری، بوت دوزی و صنعت چاپ نیز توجه زیاد مبذول داشت، اما صنایع ماشینی در افغانستان به صورت نسبتاً منظم در نیمه دوم قرن ۱۹ میلادی به فعالیت آغاز نمود. غازی امان الله خان به صنعت توجه خاص مبذول داشت، چنانچه یکی از عمدۀ ترین کارهای او وضع سیاست های گمرکی حمایوی غرض اندکشاف صنایع دستی نساجی و تشویق صنعت از طریق معافیت مالیاتی برای صنعتگران می باشد.

برای اولین بار پارک صنعتی در افغانستان در سال ۱۳۵۳ به کمک کشور هندوستان در منطقه پلخانی شهر کابل اساس گذاشته شد. بعداً پارک صنعتی بگرامی در کابل و یک پارک صنعتی در ولایت هرات از جمله پارک های معیاری شمرده می شوند که تاسیس شدند، چون خصوصیاتی را دارند که یک پارک صنعتی باید داشته باشد.

پارک های صنعتی از منظر علم اقتصاد محل مناسبی را گویند که دارای سهولت های اولیه و لازم برای فعالیت های اقتصادی مانند آب، برق، سرک، ساحة سبز برای زندگی و فضای مناسب برای فعالیت های فزیکی را دارا باشد. هدف از ایجاد پارک های صنعتی تشویق سرمایه گذاران به تولید مواد ضروری اجتماعی و ایجاد جای کار برای مردم است. تاریخ نسبتاً کوتاه اندکشاف و رشد صنایع کشور ما در این گیرودار شاهد نشیب و فرازهای فراوانی بوده است. در زمان امیر دوست محمد خان صنعت اسلحه سازی به شکل ابتدایی آن در کابل بنیان گذاشته شد. در زمان امیر شیرعلی خان نیز توجه جدی به این صنعت صورت گرفت و از شکل ابتدایی آن که قبلاً وجود داشت به شکل یک صنعت نسبتاً مدرن مبدل گردید. امیر شیرعلی خان نه تنها به اسلحه سازی بلکه به صنایع نساجی،

صنایع ستون فقرات و هسته اساسی اندکشاف اقتصادی را در یک جامعه تشکیل میدهد که به هیچ وجه نمی تواند این بخش را نادیده گرفت؛ اما رشد صنایع به یک بستر سازی منظم و سیستماتیک که همراه با سهولت های اساسی وابسته به صنعت باشد نیازمند است. رمز پیشرفت و اندکشاف کشور های پیشرفتنه همانا فراهم ساختن بستر مناسب برای رشد و اندکشاف صنایع بوده که نتیجه آن تحت شعاع قرار دادن بازار های بین المللی توسط اجتناس تولیده شده این کشور ها می باشد، مانند کشور های چین، ژاپان، جرمنی و غیره. افغانستان به عنوان یک کشور تازه از بحران برآمده، نیازمند بستر سازی منظم توأم با اندکشاف و حمایت همه جانبی اقتصادی و قانونی و ایجاد پارک های صنعتی توسط دولت است.

په هرات ولایت کي د صنعت کارانو د نندرتون څخه د سوداګري او صنایع و وزیر جلالتماب دوکتور انوار الحق احدی لپنه.

د هامند ولایت د بخاري او نجاري فابریکي څخه د سوداګري او صنایع و وزیر په تکور انوار الحق احدی او د صنایعو چارو تخنیکي چارو مرستیل بشاغلي دېپليوم انځير متعلق کومکي لپنه.

ہنس اور ادب

چند گفتار جاویدان در مورد کتاب:

کتب

درد جهله را از تو درمان ای کتاب
بی تو کجا باشد مرا جان ای کتاب
از تو نادان گشته رهبان ای کتاب
درد مارا کن درمان ای کتاب
بینم از شوق و دل و جان ای کتاب
دوست تر از جمله خوبان ای کتاب
ای مقام جمله انسان ای کتاب
ای توهی شمع شبستان ای کتاب

فیض بخشی هر دبستان ای کتاب
باعث فخر و بازی ندی ها توئی
بی تو نادان ترمیشود نادان تر
در خرابات تا بکی باشیم غرق
بعدازین روی تراهه روز و شب
همدم تنها ییم باش همیش
جان شیرینم فدای تو نام تو
از توفی هادگشته خورستنده زمان

انتخاب از لیلما عمر مدیر عمومی ارتباط عامه

عنزل

د دا غلي زره له آهه شم خه شان چپ?
 د چمن په گلونه وي بلبلان چپ
 خلاص شي بيا لکه تورزن دتول له منخه
 که هر خوپه غابسو و نيسم زبان چپ
 له خامي جوش او خروش خيوی لنه ديکه
 وي لنه خپلې پختگى پختگان چپ
 په اوپو به دي دمراد ديروه شئي بلله
 که صدغوندي په صبر کري دهان چپ
 چي دانه په خاورو پته شي خوشە شي
 په گوگل دننه وساتاه آرمان چپ
 د بلبلوناري بشي نه دي په گلو
 چي په سرولمبوكى سوزي پتتگان چپ
 لکه کاه اوکه رباچي سره بولى
 هسي پته خوله بل کاندي ياران چپ
 لکه ژاري پته خوله بوره بذامه
 چي حميد شكر باري کا په گريوان چپ

کلونه کيري له دي بشاره کيسو کوج کري دي
 دآدم خان له شهبازونو درخو کوج کري دي
 په هغه دبنت کي دمجنون غر غري وچي سولي
 دليونيو له منزلو نو اغزو کوج کري دي
 نه په محفل کي بليدل نه سو خيدل يا ديردي
 دېتنگانو له مذ هبه لمبو کوج کري دي
 خنگه به ستون شي لنه خزانه توريد لي بلبل
 چي له چمنه د گيد یورو رمو کوج کري دي
 اوسم بي شرنگي دنيمو شپو سندري نه تخنوي
 له سپينو ليچو سرو لاسونو بنگرو کوج کري دي
 دزليخا مينه د چالمني نه توروسي
 اوسم له خوبونو ديو سف قافلو کوج کري دي

عبدالباري جهانى

د سوداګري وزارت لخوا د مارچ ۱۵ ، د مستهلكينو (صرف کونکو)

نريواله ورخ ولمانځل شوه

مصروفونکو ته زيان ونه زسيوي .
له دي وروسته د وزارت د سیالي د
ودي او د مستهلكينو ريس ولی رحيمي د
مستهليکنو د قانون په هکله وویل چې
مسوده يې په ۷ فصلونو او ۵۰ مادو کي
چوره شوی ده او د مګري د عدلي
وزارت تخينکي کميتي ته ليږدول شوی
ده .

نوموري همداراز وویل چې په دغه
قانون کي د مستهلكينو ملاتر ، د دوى
لپاره مصئونه چاپرال رامنځ ته کول ، د
تولیداتو په هلكه مالومات وړاندي کول ، د
تخلف په وړاندي د دوى ملاتر کول ، د
جبران خساري ورکول او داسي مهمي
مادي په کي نغښتي .

د غوندي په پايله کي د سیالي د
ودي او د مستهلكينو رياست سمبول نه
پرده پورته شوه او غونډه پای ته ورسيده .

دي وروسته حق لري چې د باکيفيو
موادو په هکله مالومات ترلاسه کري ، دا
چې دا مواد له څه نه جور شوي، څه ډول
تولیديري، چېږي تولیديري .
همدارنګه د دی حق لري چې پوهه
شي کوم مواد د صحت لپاره او کوم مواد
د چاپرال د پاكوالی لپاره مضر دي ،
کوم مواد په څومره بېه خرڅيري
مقاومت يې څومره دي .

معين صيب زياته کړه که څه هم
حکومت د اقتصاد بازار نه ملاتر کړي دا
به کرانه وي چې بیا د کنټرول قيم په نامه
اداره فعاله شي څکه دا کار د اقتصاد
بازار سره په تضاد کي دی خود
سوداګري وزارت د یو شمير نهادونو په
مت به د مستهلكينو د قانون په پلي کولو
او د دوى د پوهاوي د زیاتولي په برخه
کي مرسته او ملاتر وکري ترڅو

د مارچ ۱۵ نېټه یا د مستهلكينو د
حقونو نريواله ورخ د سوداګري او
صنایعو وزارت د کنفرانسونو په تالار
کي چې د سوداګري او صنایعو وزارت
معين دېپلوم انجينير متصل کومکي ، د
وزارت د سیالي د دودي او د مستهلكينو
ریس، خصوصي سکتور او د مدنی
ټولني استازو په کې برخه اخستي وه
ولمانځل شوه .

محترم معين متصل کومکي د وينا
په مهال د دغې ورځي د مبارکي سربيره
زياته کړه چې د دغه غوندي نه یې موخه
د مستهلكينو لا زيات پوهاوی او د
هغوي د حقونو څخه ملاتر کول دي .
بناغلي کومکي زياته کړه چې دوى د
مستهليکنو د قانون په مسوبي کار کري
او په هغه کي دېری مهمي مادي وضع
شوی لکه صرف کونکي شخص له

چرا تحفظ مستهلكين

يک امر صنوری می باشد؟

تجارت و کاروباری که بر مبنای فریب و نیزگ استوار می باشد پاداش ندهد.
نظریه حقوق مستهلكین رانمی توان ازنظریه حقوق بشر مجزا ساخت.

مستهلك کیست؟

متعادل قرار داده می شوند بناءً مستهلكین نیاز به تحفظ دارند.

تجارت و کاروبار باید بر مبنای صداقت ورقابت سالم استوار باشد مشتری باید

بداند که منحیث یک قاعده کلی به

آنها که اختیار مارکیت در دستان شان می باشند و یا مجری تجارت اندھمیشه در

موقف بهتری نسبت به مستهلكین قرار دارند. در اکثر موارد

مستهلكین در یک موقف ضعیف تروغیر

۴ چنان انتخاب نماید که خرید تان
کمترین اثر منفی از نقطه نظر محیط
زیست بر دیگران نداشته باشد.
۵ استهلاک یک عمل مستمر میباشد
عمل شما باید مانع بر آوردن شدن
نیازمندیهای سایر مردم گرد

مخالف آنها جهت توجیه کیفیت قیمت
و ترجیع کیفیت آنها.

۵ - حق سمع شکایت: ابراز نار
ضایتی از عملکرد غلط مستهلك که
وکالت انرا نهادهای مستهلكین کنند.

۶ - حق غرامت: این دشوار ترین
حق مستهلكین میباشد در صورت
تخلف از حقوق مستهلكین، مستهلك
مستحق علاج قانونی نقدی و یا تبادله
میباشد

۷ - حق به تعلیم مستهلك: دسترسی
به برنامه ها و معلومات که بتواند
مستهلك را در امر اتخاذ تصمیم گیری
آگاهانه در مورد خرید کمک نماید

۸ - حق به محیط زیست سالم:
زندگی نمودن و یا کارنمودن در محیطی
که موجب متأثر شدن صحت و رفاه
مستهلك نگردد.

مسؤلیت های یک مستهلك:

۱ محصول را با مصوونیت استعمال نماید
تمام دستورهای مصوونیت را پیروی
نماید و متوجه حفظ متقدماتی برای اینده
باشید

۲ متوجه باشید که جنس را به قیمت
مناسب انتخاب نماید

۳ سعی نماید که در بدل جنس
و خدمات غلط غرامت برای تان پرداخته
شود

هر کس از گهواره (طفل) تا گور (تازمان
مرگ) مستهلك میباشد، از رئیس
جمهور یک کشور تا شخص که کنار جاده

ها کار مینماید مستهلك است. در
كلمات ساده مستهلك عبارت از کسی
است که از خدمات و یا تولیدات استفاده
مینماید از نقطه نظر قانون یک شخص
باید شرایط خاصی را برآورده سازد تا
منحیث یک مستهلك شناخته شود
مستهلك عبارت از کسانی اند که برای
خود و یا برای اعضای فامیل خود در بدل
پرداخت قیمت در زمان خرید، به قرض
و یا به اقساط اجناس را خریداری و یا
استعمال مینمایند.

هشت حق قانونی مستهلكین:

**۱ - حق برآورده شدن نیازمندیهای
اولیه:** طبق قانون اساسی افغانستان
حقوق اساسی شامل دسترسی به غذاء،
لباس، تعلیم و تربیه خدمات صحی
مسکن میباشد.

۲ - حق مصوونیت: تحفظ از
تولیدات و خدمات خطرناک وغیر
مصوون.

۳ - حق معلومات: معلومات در مورد
کیفیت، کمیت، لیاقت و قدرت خلوص

۴ - حق انتخاب: میسر بودن حق
انتخاب اجناس و خدمات از میان انواع

په غزنی کې د ځینو ولايتونو لاسي صنایع او تاریخي

اثار نندارې ته وراندي شول

لپاره جوري کري غاري او لسکونه نور خیزونه اينسوند شوی وود نندارتون مسول وویل چي دا توکي بې په غزنی کي د ۲۰۱۳ کال په ويار ننداري ته وراندي کري، خو د دغه ولايت نندارتون په ګيون د تولو ولايتوно له لاسي توکو څخه ليده نورو مليمنو ته وروپېژني.

د دغو مراسمو د ترسره کيدو وروسته

صنایع او صنعتی تولیدات يى ننداري ته وراندي کري وو د سوداگرۍ او صنایعو وزیر جلالتماب انوار الحق احدي د پکتیا ولايت نندارتون په ګيون د تولو ولايتوно له لاسي توکو څخه ليده وکره د باميانو اوسيدونکي شاه ګل، چي د خپل ولايت لاسي توکي بې په

غزنی د اسلامي هیوادونو د پلازميني په توګه درسمی پېژندل کيدو په ترڅ کي د ۱۳ ولايتوно لاسي صنایع او تاریخي اثار ننداري ته وراندي شول. د غزنی د اسلامي فرهنگ د پلازميني د نومولو مراسم، د پنجشنبې ورڅ د وري په ۲۲ سهار په شاوخوا لسو بجو

په غزنی ولايت کي نښه ويشتل، شمشيربازی او یو شمیر نور ورزشي نمایشونه هم ترسره شول.

غزنی په ۲۰۰۷ زېرديز کال د لېبیا هیواد په طرابلس بنار کي د ګلتوري وزیرانو په عمومي غونډه کي په ۲۰۱۳ کال کي د اسلامي هیوادونو پلازمينه ونومول شوه چي د پنجشنبې په ورڅ په رسمي ډول دغه مراسم ترسره شول.

غزنی کي د ۲۰۱۳ کال په ويار د درېبو ورڅو لپاره د دوه سوه ډوله توکو د ننداري له لاري غواړي د باميانو تاریخي اثار او لاسي صنایع نورو خلکو ته وروپېژني.

د هغه په وینا، له دي لاري به هغه ميرمني چي دغه توکي بې جور کري، خپله مزدوری هم لاسته راوري.

له تخار ولايت په نندارتون کي د نارينه او ميرمنو جامي او د نارينه وو

په غزنی بشار کي ترسره شول. د همدي مراسمو په ترڅ کي ديارلسو ولايتوно خپل لاسي صنایع او تاریخي اثار ننداري ته وراندي کرل، چي ترڅنګ يې ملي اتن، ورزشي نمایشونه، نښان ويشتنه او یو شمیر نوري دودیزی لوبي هم ترسره شوي. په دغه نندارتون کي د پکتیا ولايت د سوداگرۍ او صنایعو ریاست هم فعاله برخه اخیستي وه او خپل لاسي

نگاه مختصر به تاریخ تجارت در افغانستان

تهییه و ترتیب کننده : عبدالبصیر "عثمانی"

مدیر عمومی پالیسی مواد نفتی و گاز مایع

سرمایه گزاری در بخش های تولیدی کشور یکی از اساسی ترین کار و پیکار در امور تجارت به خصوص صادرات به حساب می آید که باید دولت درین بخش تلاش های خستگی ناپذیر را انجام دهد ، وزمینه سرمایه گزاریهای خصوصی ، دولتی ، خارجی و داخلی را مساعد سازد تا زمانیکه کشور در سیر تجارت و صادرات قدم بگذارد، بطور مثال اگر ما نگاه مختصر به سیر تجارت در افغانستان نمائیم، در می‌آییم که در سالهای

طرف دریای آمو کم گردید. در کل اگر به تاریخ مراجعه کنیم همه عقب مانیهای افغانستان ناشی از مداخلات بیگانگان بوده که در نتیجه مانع رشد و اکتشاف اقتصادی در کشور گردید.

صادرات افغانستان: - اقلام صادراتی کشور ما راعتمدتاً میوه جات، سبزی جات، قالین پشم قره قل، تشکیل میداد. که عمدتاً به کشورهای مانند هند، پاکستان و کشورهای اروپائی صادر میگردید . در گذشته سایر اقلام صادراتی کشور به دنیای خارج صادر مگردید که گاز طبیعی به اتحاد شوروی، پوست قره قل به بازار های اروپائی و نیویارک، قالین پشم، پنبه و سایر اقلام صادراتی به سایر کشورهای دنیا صادر میگردید ، ولی باتأسف دونیم دهه جنگ و ویرانی تجارت را تقریباً از پا در آورد امروز باز سازی وازرگیری میداند، ولی در سال ۱۹۲۰ نظر به دلایل سیاسی که وجود داشت درین باره بریتانیای کبیر مخالفت کرد و بالاخره تمایل کشور افغانستان به کشورهای مشترک المنافع(روسیه شوروی) گردید و معاهده تجارتی با شوروی سابق امضا گردید. درین موافقت نامه اینطور تعهد گردید که اموال افغانستان بدون حق العبور به کشورهای مشترک المنافع صادر گردد. ولی بعد از سقوط اتحاد جماهیر شوروی سابق تجارت در آن

درک بیشتر موضوع جدول زیر را که درجه این قضیه می‌رسیم که یک خلای به ارزش ۴۷۰ میلیون دالر و مجموع وارداتش ۸۸۰ میلیون ۱۹۸۳ میلیون دالر است که خود نمونه بارز از صادرات کشور از سال ۱۹۸۰ – ۱۹۸۶ مورد کسر بالанс تادیات را تشکیل میدهد. برای ملاحظه قرار میدهیم:

۱۹۹۶	۱۹۹۲	۱۹۸۹	۱۹۸۵	۱۹۸۰	اقلام صادرراتی
.....	.....	۱۴۳۰۰۰	۳۰۹۰۴۰	۲۳۳۰۱۲۸	گاز طبی
۳۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۱۵۰۰۰	.....	۲۰۹۰۲۴۰	میوه و سبزی
۲۰۰۰۰	۲۱۰۰۰	۳۸۰۰۰	۵۸۰۴۰۰	۱۰۴	قالین
۲۰۰۰۰	۲۱۰۰۰	۱۱۰۰۰	.....	۶۱۰۰۹۸	پشم و چرم

در جدول فوق اگر متوجه شویم گاز طبی در سال ۱۹۹۶-۱۹۹۰ اصلاً صادر نمیگردید و همچنان سبزی جات در سال ۱۹۵۰ پشم و چرم در سال ۱۹۸۵ صادر نمیگردید، دلیل این امر تجاوز روس‌ها و چین‌ها گروهی بود که ارسرعت بخشیدن قوس نزولی ممد واقع مگردید که در جدول درج نگردیده است. در جدول زیر مجموع صادرات و واردات کشور در سال‌های ۱۹۸۰-۱۹۸۶ را مشاهده کنیم بعضی از اقلام را در سال ۱۹۸۰ به ۲۰۰۰۰ میلیون دالر نشان داده شده است.

اما جدول فوق را مشاهده کنیم بعضی از اقلام صادراتی کشور از قبیل چوب چهار تراش، به پاکستان به صورت غیر قانونی و قاچاق صادر

۲۰۰۰	۱۹۹۶	۱۹۹۲	۱۹۸۹	۱۹۸۵	۱۹۸۱	سالها
۹۰.۶	۸۰.۰۰۰	۶۲۰۰۰	۲۸۴.۰۰۰	۵۵۶.۸۰۰	۷۰۵.۲۴۴	صادرات
۷۲.۰۰۰	۱۵۰.۰۰۰	۲۳۷۰۰	۹۹۲۰۰	۱۰۱۹۴.۲۰۰	۵۵۱.۴۹۶	واردات
۶۱۱.۰۰	۷۰.۰۰۰	۱۷۵.۰۰۰	۷۸۰.۰۰۰	۶۳۷.۴۰	۱۳۵.۴۹۶	خلای تجاری

طوریکه درشكل فوق مشاهده مینمایم
جاده یک طرفه تجارت رهای یابد. این خلای تجاری افغانستان در سال ۱۹۸۰
را تعادل نموده زمینه صادرات را به دیگر کار زمان صورت میگرد که بخش های
کشورها مساعد بسازیم ، تا این که از
مرض تجارت کاذب و کسر بالانس تادیات
تولیدی در کشور ما تقویه یابد، اگر بخش
های تولیدی در کشورما تقویت نیابد
یعنی در اوایل کودتای کمونستی مثبت
است . درحقیقت حجم صادرات و واردات

به ارزش ۱۵۳ میلیون دالر بیشتر میباشد ولی
ممکن کشور ما بحیث بازار مصرفی کشور
با تأسف از آغاز کودتای کمونستی تا سال
۲۰۰۰ میلادی افغانستان از لحاظ تجارت
خارجی سیر نزولی خویش را می پیماید
یعنی به کلی در کسر فاحش فرو رفت.
خوشبختانه احصایه موجود درین اواخر
حاکی از آن است تجارت افغانستان بعد از
واردات داشته باشم یعنی بالانس تادیات
صادرات بطور مطلق در بخش واردات
رشد نموده است ، مطابق گزارش بانک
جهانی و موسسه UNDP مجموع
صادرات غیر رسمی کشورهای ۱.۲٪ بیلیون

خیل ها در روید سرمایه گزاری در کشور
لطمہ وارد میگردد که اگر وضع به همین
منوال باقی بماند ما در آینده صاحب هیچ
که اقتصاد هر کشور باید حد اقل در
یکسال فعالیت تجارتی دارای بالانس
تادیات مثبت و متوازن باشد، پس سیاست
اقتصادی کشور را طورآماده ساخت که
این نکته باید توجه داشت، تا بکوشیم
کشورهای خارجی محیا گرداند و کشور از
بخش های تولیدی چه صنعتی وزراعتی

صلیع دستی زنان کندز شرست جهانی یافته است

اویل سال جاری، یکصد قلم صنایع

اداره زنان تجارت پیشہ کندز می گوید که گلدوزی، موره بافی و... تشکیل میدهد.

اداره زنان تجارت پیشہ کندز در نمایشگاه شهر

صنایع دستی زنان این ولایت، شهرت

جهانی کسب نموده و صنایع وطنی، مورد

دوشنبه پایتخت تاجکستان به نمایش

این صنایع، علاوه بر داخل، به خارج نیز

چهانی کسب نموده و در کشورهای همسایه،

گذاشته شد.

صادر گردیده و در کشورهای خارج قرار گرفته است.

وی افزود که بیش از یکهزار تن، از این

نمایشگاه هایی نیز دایر شده است.

نمایشگاه دیدن نموده و برخی از دست

متتنوع و مرغوب محلی، خامک دوزی،

چرم دوزی، قالین بافی، گلم بافی،

نمایشگاه رئیس زنان تجارت پیشہ

کندز، به آذانس خبری پژواک گفت که در

دویی های وطنی را فرمایش دادند، که از

کندز برای شان انتقال داده شود. آینده به ترکیه، ایتالیا، ازبکستان درسالهای اخیر خریداران کم شده است."

کندز، یکی از ولایات شمالشرق بوده و با وقruzستان نیز به هدف معرفی صنایع افغانی و فروش آن، صادر نماید.

نوریه باشندۀ نوآباد شهر کندز، که از سه سال بدینسو خامک دوزی می کند، گفت

که در نمایشگاه تاجکستان شرکت داشت و بازدیدکنندگان، صنایع دستی زنان افغان را پسندیده و از آن توصیف می نمودند.

خامک دوزی شامل دوخت پاچه، دستمال های شانه، یخن، و آستین میشود.

این خانم که شوهرش را در سالهای گذشته از دست داده و مسؤولیت خانواده هشت عضوی را به دوش دارد، علاوه تمود که برگزاری چنین نمایشگاه ها برای

رشد و صادرات صنایع وطنی، نقش مهم دارد و لازم است که در آینده، نمایشگاه های مشابه در سایر کشورها نیز تدویر یابد.

اما رئیس زنان تجارت پیشۀ کندز گفت درین حال، برخی زنانی که درسالهای اخیر به صنایع دستی روی آورده اند، از تولیدات خود ابراز خوشبینی نموده؛ اما خواهان بازاریابی هستند.

اما رئیس زنان تجارت پیشۀ کندز گفت درست می کند، گفت: "در داخل ولایت که سال گذشته، نمایشگاه دیگر صنایع دستی زنان کندز در ایران برگزار شد و این اداره درنظردارد که صنایع زنان را در استفاده میکردند و بازار آن نیز خوب بود؛ اما

وی افزود: "صنایع دستی زنان کندز، جهان شمول شده و نسبت به سالهای قبل نصف زنانی که عضویت اداره ما را دارند، به خودکفایی رسیده اند."

اداره زنان تجارت پیشۀ کندز، درسال کندز.

اما رئیس زنان تجارت پیشۀ کندز گفت صنایع افغانستان تاسیس گردیده است. که درنظردارند در سال آینده، پارک صنعتی را برای زنان ایجاد کنند که با استفاده از آن، در فروش صنایع دستی و تدویر نمایشگاه های تولیدی اثرگذار خواهد بود.

وی خاطرنشان کرد که قرار است در هشتم مارچ که مصادف با روز جهانی زن است، آنان نمایشگاه صنایع دستی را با اشتراک زنان زون شمال و شمالشرق، در کندز دایر نمایند که ازین طریق نیز دریافت می کنند و از خارج وارد کشور می شود.

وی افزود: "در اینجا از این طریق، این اداره درنظردارد که صنایع زنان را در استفاده میکردند و بازار آن نیز خوب بود؛ اما

قانون قانون تجارت افغانستان

فصل چهارم

ثبت تجارت

د افغانستان د سوداګرۍ

خلورم فصل

د تجارت ثبت

ماده ۲۴: یک دایره بنام ثبت تجارت تحت نظارت محکمی که مکلف بر حل و فصل د عاوی تجاری میباشد موجود است

ماده ۲۵: بایرث ثبت تجارت نظارت ریس محکمه مربوط به یک مامور مسول مکلف مولمیشود

ماده ۲۶: در صورت تعدد محکم تجاری در یک موصع دایره ثبت تجاری به امر مقام نیصلاحیت به یکی از محکم مذکور مربوط میگردد

ماده ۲۷: موضوعات و معاملاتیکه نظربے قانون تجارت و سایر قوانین لازم است به ثبت بر سر راسایا به اثر ابلاغ مقامات مربوطه ویا خواهش و مراجعت علاقمندان دیگر ثبت و قید میگردد هر گونه تغیراتیکه در مسائل مذکور واقع شود مطابق اصول ، ثبت و قید میشود

ماده ۲۸: مطالبی که تجار و شرکت های تجاری به ثبت آن مکلف اند ، فرار ، ذیل است

الف - اسم (شخص یا شرکت)

ب - دلیلت

ج - محل تولد و تاریخ آن

د - تابعیت شخص یا شرکت

ماده ۲۴: یوه دائره تجارت دیث په نامه ده ګوم حکمو تر نظارت لاندی چه د تجارتی دعوو په حل او فصل باندی مکلفي وي موجوده د.

ماده ۲۵:

د تجارتی ثبت دایره د مربوطه محکمی د رئیس تر کتني لاندی یوه مسئول او مکلف مامور ته سپارله کېږي

ماده ۲۶:

که په یوه ځای کښي تجارتی محکمي زیاتي وي نو د تجارتی ثبت دائره دواک لرونکي مقام په امرله نومورو محکمو څخه په یوه محکمه پوري تړل کېږي.

ماده ۲۷:

هغه موضوعات او معاملات چه د تجارت د اصولنامې او د نور و اصولنامو له مخي بايد هر و مر په ثبت و رسیری نو راسا یاد و مربوطه مقامات په ابلاغ په اثر یا د نور و علاقه لرونکو په غوبښته او مراجعت ثبت او قیدېږي هر دوں تغیرات چه په دی مسائلو کښي پېښ شي د اصول له مخي ثبتېږي

ماده ۲۸:

هغه مطالب چه تجار او تجارتی شرکتونو د هفوئیت باندی مکلف دی په لاندی ډول دي:

الف - د (شخص یا د شرکت) نوم.

ب - پلارنوم

ج - د هغه زيردينی خاي او نيته

د - دشخуз يا شركت تا بعيت

ه - د تجارت عنوان

و - تجارت موضوع

ز - دشخуз بول اود هغه دناسيس

نيته او همدا بول د شركت اصلی مرکز

ح - دشخуз پانگه (انفرادی تجارت دی فقری خخه مستثنی دی)

ط - نور هغه خصوصيات چه دهغه ثبت (اصولا) اجباری کری شوی
وی

۲۹ ماده: لکه خنگه چه علاقه لرونکی کسان د قید او ثبت غوبنته
کوي نود دوى د ورثي او قانوني قايم مقام په غوبنته هم ثبت
کيري په دی صورت کبني چه د قيد او ثبت غوبنته په متعدد
کسانو پوري اره ولري نو که له دوي خخه ديوه له غوبنتي سره
سم دقید او ثبت معامله اجرا شي نوداسي کتل کيري لکه چه د تولو
له خوا غوبنته شوید.

۳۰ ماده: لکه چه پخپله د علاقه لرونکو او ياد دوى دقانونی
وکيلانو د مراجعي په اثر د قيد او ثبت معاملی اجرا کيري په
همدي بول د هغه پانو او د سهم د سنادو د ليلو په اثر چه رسم
ترتيب شوي او ثبت غوبنته پکبني شوي وي هم اجرا کيري

۳۱ ماده: بد قيد او ثبت غوبنته باید په هغه موده کبني وي چه
قانون مقرره کريده که په قانون کبني د هغى د پاره يوه موده
تصريح شوي نه وي نو وروسته د وثيقو د تكميل خخه په يوه
مياشتی کبني دننه د هغه اجرا لازمه ده د هغه کسانو په خصوص
کبني چه په ثبت مكلف دی او ثبت له خاي خخه دياندي او
سيدي نظر د لاري او بردوالی ته دهرو ۱۲ ميلو د پاره يوه ورخ
زياتيری

۳۲ ماده: هغه ثبت چه د اعلان ور وي نو تر هغه وخته پوري چه
دقانونی اعلاناتو د پاره کومه مخصوصي جريده دناسيس شی په
رسمی يا خصوصي جريده کبني چه په هغه محل کبني موجودی
وی نشريری او که په هغه محل کبني رسمي يا غير رسمي جريده
موجوده نه وي نو په هغى جريدي کبني چه دغه خاي ته نژدي
اعلانيری پرته له هغه خصوصياتو چه اصولا د هغه اعلانو په
لند بول سره مجازوي ثبت مرائب کلمه په کلمه درج اونشريری
که د اعلاناتو تول مندرجات په يوه ورخ پوره نشي نود
نشروروستي نيته د اعلان د پوره کيدونيته بلله کيري په تولو
غوبنتپانو او بيان نامو باندي چه د ثبت وثيقه جوروی او هغه
جريدو باندي چه اعلان پکبني نشريری د ثبت د دفتر لمبر او نيته
ليکله کيري يا ساتلي کيري

ه - عنوان تجارت
و - موضوع تجارت
ز - نوع شركت وتاريخ
تاسيس ان و همچنین مرکز اصلی
شركت

ح - سرمایه شركت (تجار افرادی ازین فقره مستثنی است)
ط - اشخاصیکه در امور تجارت خانه
يا شركت دارای صلاحیت ثبت آن
(اصولا) اجباری قرارداده شده باشد

ماهه ۲۹: طوريکه اشخاص علاقمند خواهش ثبت و قيد را
ميکنند ، به خواهش ورشه يا قايم مقام قانوني ايشان نيز ثبت
عمل ميابد در صورتیکه صلاحیت خواهش قيد و ثبت به
اشخاص متعدد تعلق داشته باشد ، اگر مطابق خواهش يکی از
آنها معامله ثبت و قيد اجرashود چنان محسوب ميشود که از
طرف همه خواهش شده است

ماهه ۳۰: طوريکه معاملات قيد و ثبت به اثر مراجعه شخصی
علاقمندان و يا به اثر مراجعه وکيل قانوني شان اجرا ميشود ،
به همان صورت به اثر ارسال اوراق و اسناد رسميه که رسم
ترتيب شده و حاوی مطالبه ثبت باشد هم اجرا ميگردد

ماهه ۳۱: خواهش قيد و ثبت باید در مدتیکه قانون مقرر نموده
است بعمل آيد اگر در قانون يك مدت برای آن تصریح نشده
باشد در ظرف يکماه بعد از تکمیل وثائق اجرای آن لازم است
نسبت کسانیکه مكلف به ثبت اقامته و خارج از محل ثبت
اقامتدارند نظر به بعد مسافه برای هر ۱۲ ميل يك روز علاوه
ميشود

ماهه ۳۲: ثبتيکه قابل اعلان مبياشد تا زمانیکه کدام جريده
مخصوصه رای اعلانات قانونیه تاسيسگردد در جراید رسمي
يا خصوصی که در آن محل موجود باشد نشر ميگردد اگردر
آن محل جريده رسمي يا غير رسمي موجود نباشد در جريده
که در نزديک ترين محل نشر ميشود اعلان ميگردد به
استثنای خصوصياتيکه اعلان آهانگونا بطور مختصر مجاز
است مرائب ثبت کلمه به کلمه درج و نشر ميشود اگر تمام
مندرجات اعلانات در يك روز اكمال نگردد آخرین تاريخ نشر
تاریخ تکمیل اعلان شمرده ميشود بر تمام در خواست ها و بيان
نامه هاکه وثيقه ثبت را تشکيل ميدهند و جراید يکه اعلان در
آنها نشر گريده نمره و تاريخ دفتر ثبت تحریر و حفظ ميشود.

ادame دارد

غوره ويناوي

- حضرت معاذ(۱) بن جبل رضى الله تعالى عنه بيان کوي چي نبي کريم صلي الله عليه وسلم ماته دلسو خبرو وصيت کري دي
- (۱) دا الله جل جلاله سره هيش شريک مه نيسى که خه هم تا وژني او يا دي سر پرپکوي
- (۲) دخپل مور او پلار نافرمانی هيٺکله مه کوي که خه هم تاته دخپلی ميرمني ،مال او دولت پريښولو امر وشي
- (۳) فرض لمونځ هيٺکله قصدامه پرپرده خوک چي فرض لمونځ قصدآ پرپردي له هغه خخه الله جل جلاله بېزاره دي
- (۴) شراب هيٺکله مه چېنۍ حکه هغه دهري بي حيامي بېخ دي
- (۵) دگنا خخه خان وژغوري حکه دگناه په وجه الله جل جلاله ناراضه کيري
- (۶) دجهاد له ميدان خخه مه تبنتي که خه هم (نور ستا ملکري) شهیدان کيري .
- (۷) چي کله په خلگو کبني (وباي) مرگ خپور شي او ته هلته موجودي نو هلته پاته شه (هغه خای مه پرپرده) .
- (۸) او دکوم چاچي خرچه پرتا لازمه وي (ښه وي، اولاد وي يا نور) پر هغوي بنه مال خرڅ کړه.
- (۹) او هغوي ته د ادب په ورکولوکبني خپل لرگي مه برده .
- (۱۰) او هغوي دا الله جل جلاله داحكامو او قوانينو په اړه اڳاه کړه .

Commerce

Second year First Period: Jun 2013

Economical, Cultural, and Social Monthly Magazine Of the Ministry of Commerce & Industries

چاپ : مطابع آزادی (دولتی)